

Xavier Carbonell, un artista olotí singular

Dr. R. Badius i Juli

En la blanca i solellada galeria superior de l'espectacular rotonda d'accés a la nova Seu del CIO, destaca una pintura de grans dimensions. L'obra, original de l'olotí Xavier Carbonell, representa un poderós "sprinter" que es desplaça per davant d'una columnata clàssicament hel·lenística, en el basament de la qual pot llegir-se el lema olímpic, CITIUS, ALTIUS, FORTIUS.

Xavier Carbonell nasqué a Olot l'any 1942 en el si d'una família de tradició artística. El seu avi, Rafael Carbonell, era músic i afeccionat a la pintura, el seu pare Lluís Carbonell, escultor i pintor eminent, era director de l'acadèmia d'art que portava el seu nom i alhora professor de dibuix a l'Escola de Belles Arts d'Olot.

Als vuit anys s'inicià, sota el mestratge del seu pare, en el dibuix, la pintura i l'escultura, adquirint d'ell els coneixements acadèmics bàsics i imprescindibles i al mateix temps l'amor a la professió artística, que no abandonarà durant tota la seva trajectòria en el món de l'art. L'any 1952, als onze anys, és alumne de l'Escola de Belles Arts d'Olot, on cursa perspectiva, gravat, ceràmica, esmalt i escenografia, fins l'any 1961. Aquesta etapa, d'àmplia formació artística, la simultaneja, mal que bé, amb els estudis de comerç, que als quinze anys abandona per a dedicar-se del tot a l'art, treballant a l'estudi del seu pare, situat en un edifici modernista-neogòtic. Mentres assisteix a l'Escola, participa en les prestigioses fires de dibuix d'Olot, integrant-se cap el 1960 en el grup "Art Juvenil", que agrupa a companys que pinten amb un estil semblant. Amb aquest grup, participa en dues exposicions col·lectives.

En la blanca y soleada galeria superior de la espectacular rotonda de acceso a la nueva sede del CIO, destaca una pintura de grandes dimensiones. La obra original del olotino Xavier Carbonell, representa un poderoso "sprinter" que se desplaza por delante de una columnata clásicamente hel·lenística, en cuyo basamento puede leerse el lema olímpico, CITIUS, ALTIUS, FORTIUS.

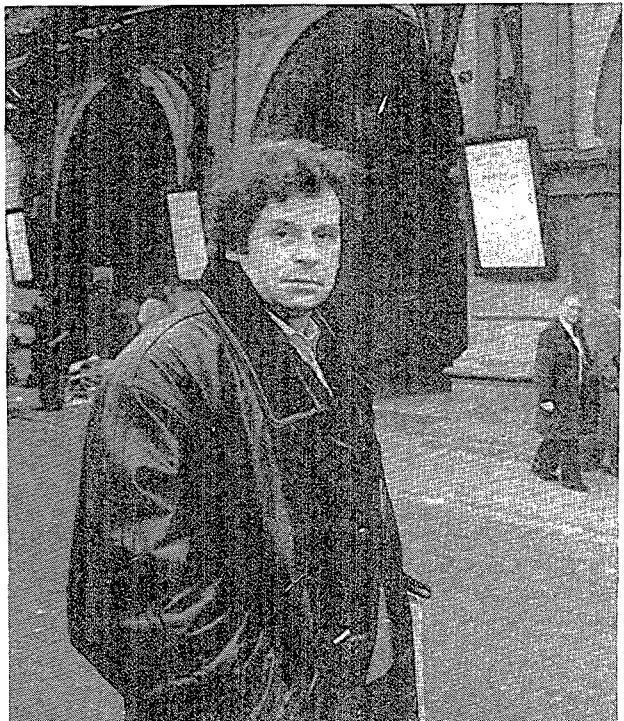

Figura 1. Xavier Carbonell davant del Liceu.

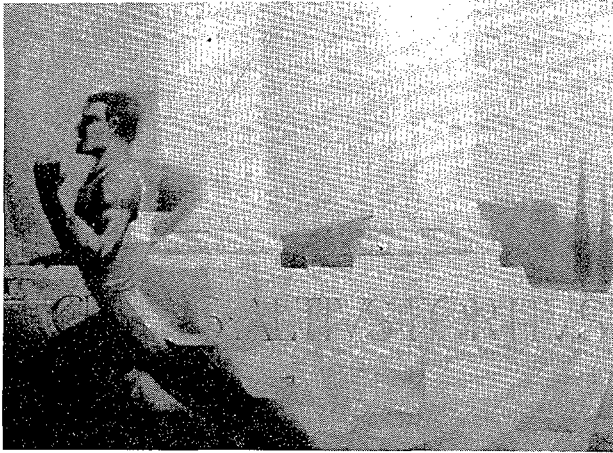

Figura 2. "Sprinter" (1988) oli s/tela. Comit  International Olympique. Lausanne.

Si en els inicis l'obra de Carbonell deriva dels conceptes tradicionals de l'escola paisatgística olotina, ben aviat varia la seva forma de copsar el paisatge; deixa els elements t pics de la Garrotxa, arbres, fagedes i aiguamolls, per endinsar-se en austers paisatges rurals de camps transformats pel conreu i en paisatges urbans, que estaran presents en la seva obra fins l'actualitat. Durant aquests anys participa amb èxit en nombrosos concursos, d'entre els quals és destacable el primer premi en el II Concurs de pintura d'Olot, que guany  amb l'oli "Davant l'Arxiprestal", avui propietat del Museu Comarcal de la Garrotxa. Aquesta obra, on d'entre un conjunt de façanes verticalment estructurades, pot veure's la part inferior de l'església, és un exemple capdal dels esmentats paisatges urbans, de visió frontal sense perspectives, en els quals quasi sempre estan presents en un primer pla referencial, arbres i figures. En aquestes etapes els colors no són violents, però sí variats, destacant els grisos, els marrons, els ocres i els taronjats, treballats amb esp tula a l'hora d'aplicar gruixos de matèria, que el pinzell delimita linealment. Fins el 1972, any a partir del qual es dedica exclusivament al dibuix i a la pintura, en l'obra de Carbonell hi figuren relleus, escultures i ceràmiques, al costat d'olis i aqu relles.

La pintura de Carbonell fins el 1976, amb un viatge d'estudis a Paris l'any 1974 i estades a diferents indrets de Catalunya i les Illes, es caracteritza per l'aclariment dels colors i una més gran lluminositat. Paisatges rurals delimitats únicament pel color i escenes concretes en els paisatges urbans. L'artista es recrea en mostrar-nos façanes, botigues, aparadors o s'endinsa en l'interior de les cases, buscant racons on una porta, una reixa o una finestra amb cortines, joguines o flors, són la demostració de les possibilitats po tiques de les coses senzilles. Són nombroses les exposicions en les quals presenta temes parisencs, com succei en

Xavier Carbonell nasci en Olot el any 1942, en el seno de una familia de tradición artstica. Su abuelo, Rafael Carbonell, era músico i aficionado a la pintura, su padre Lluís Carbonell, escultor y pintor eminente, era director de la academia de arte que llevaba su nombre y a la vez era profesor de la Escuela de Bellas Artes de Olot.

A los ocho años se inici , bajo la dirección de su padre, en el dibujo, la pintura y la escultura, adquiriendo de él los conocimientos académicos básicos e imprescindibles y al mismo tiempo el amor a la profesión artstica, que no abandonar  durante toda su trayectoria en el mundo del arte. El año 1952, a los once años, es alumno de la Escuela de Bellas Artes de Olot, donde curs  perspectiva, grabado, cer mica, esmalte y escenografía, hasta el año 1961. Esta etapa, de amplia formación artstica la simultanea, de manera poco brillante, con los estudios de comercio que abandona a los quince años, para dedicarse totalmente al arte, trabajando en el estudio de su padre, situado en un edificio modernista-neogótico. Mientras asiste a la Escuela, participa en las prestigiosas ferias de dibujo de Olot, integrándose hacia 1960 el grupo "Art Juvenil", que agrupa a compañeros que pintan con un estilo parecido. Con este grupo, participa en dos exposiciones colectivas.

Si en sus principios la obra de Carbonell deriva de los conceptos tradicionales de la escuela paisajstica olotina, bien pronto varia su forma de captar el paisaje; deja los elementos t picos de la Garrotxa, árboles, bosques de hayas, "aiguamolls", para introducirse en austeros paisajes rurales de campos transformados por el cultivo y en paisajes

Figura 3. "Rugby-4" (1972) oli s/tela. Consejo Superior de Deportes. Madrid.

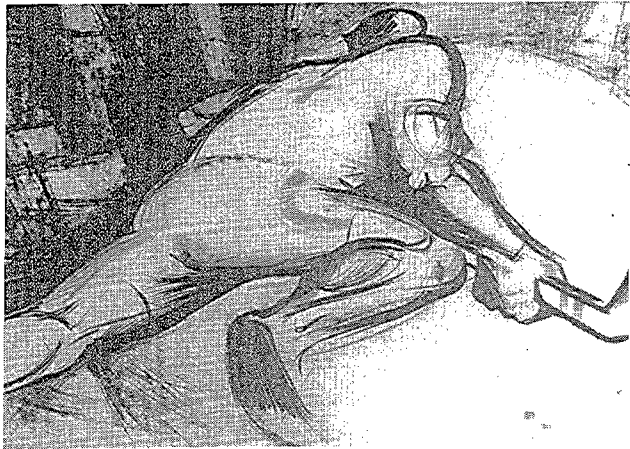

Figura 4. "Hoquei" (1977) llapis conté s/paper. Musée Olympique. Lausanne.

la seva primera exposició barcelonina, o temàtiques de Mallorca, Eivissa, Menorca o Cadaqués, amb visions de mar i cel, que moltes vegades contrasten amb la lluminositat de les cases blanques o de les veles dels vaixells.

Cap a les darreries dels anys setanta, en l'obra de Xavier Carbonell adquireix protagonisme la dona. Aquestes dones segons Enric S. Soldevila són "d'una sorprenent femeneïtat realçada pels seus vestits, per bells estampats i blondes, capells, ombrel·les, per xals i ventalls...", que es mouen "entre decorats, més que vistos insinuats... i que a les mans hi porten sempre motius delicats...". Aquesta etapa, pensem té la seva culminació en les exposicions que sota el nom "Òpera i Concepte", celebra primer a Olot a la primavera de 1988 i després a Barcelona, durant l'hivern de 1989. En aquestes extraordinàries mostres, Carbonell que, des de sempre treballa amb un fons musical operístic, vol compaginar la seva màxima afició, la música, amb la seva professionalitat artística. D'aquesta unió, neix una col·lecció que evoca les més conegudes heroïnes d'una munió d'òperes, dels

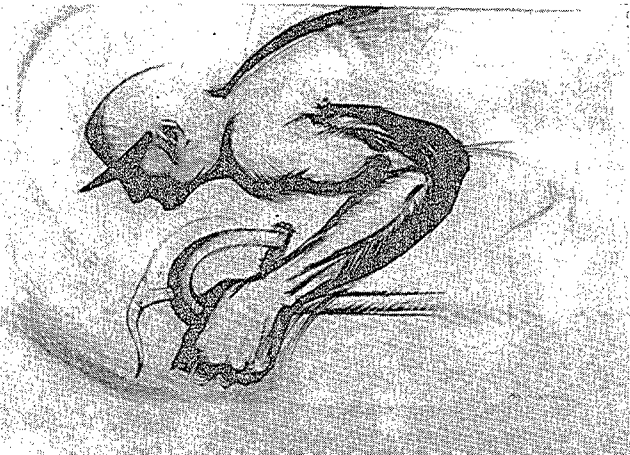

Figura 5. "Ciclisme" (1979) llapis conté s/paper. Museu de l'Esport, Barcelona.

urbanos, que estarán presents en su obra hasta la actualidad. Durante estos años participa con éxito en numerosos concursos, de entre los cuales es destacable el primer premio en el II Concurso de pintura de Olot, que ganó con el óleo "Davant l'Arxiprestal", hoy propiedad del Museo Comarcal de la Garrotxa. Esta obra, en la que entre un conjunto de fachadas verticalmente estructuradas, puede verse la parte inferior de la iglesia, es un ejemplo cabal de los citados paisajes urbanos, de visión frontal sin perspectivas, en los cuales casi siempre están presentes en un primer plano referencial, árboles y figuras. En estas etapas los colores no son violentos, pero sí variados, destacando los grises, los marrones, los ocre y los anaranjados, trabajados con espátula a la hora de aplicar grosor de materia, que el pincel delimita linealmente. Hasta 1972, año a partir del cual se dedica exclusiva-

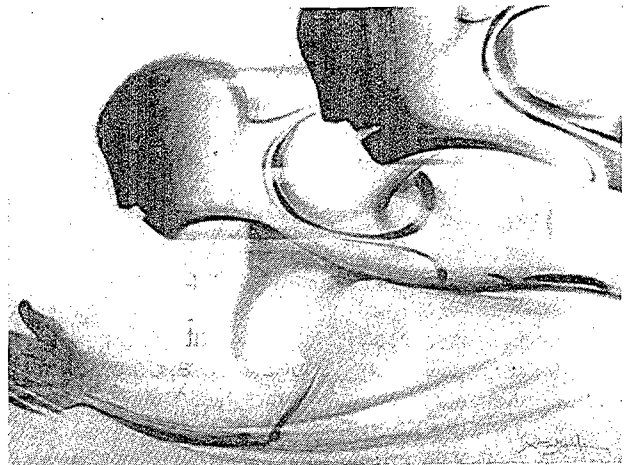

Figura 6. "Cursa" (1977) llapis conté s/paper.

mente al dibujo y a la pintura, en la obra de Carbonell figuran relieves, esculturas i ceràmiques, junto a oleos i acuarelas.

La pintura de Carbonell hasta 1976, con un viaje de estudios a París en 1974 y estancias en diferentes lugares de Cataluña y de las Islas Baleares; se caracteriza por el aclaramiento de los colores y una mayor luminosidad. Paisajes rurales delimitados únicamente por el color y escenas concretas en los paisajes urbanos. El artista se recrea en mostrarnos fachadas, tiendas, aparadores, o se introduce en el interior de las casas, en busca de rincones en los que una puerta, una reja o una ventana con cortinas, juguetes o flores, son la demostración de las posibilidades poéticas de las cosas sencillas. Son numerosas las exposiciones, en las que presenta temas parisinos, como sucede en su primera exposición barcelonesa, o temáticas de Mallorca, Ibiza, Menorca o Cadaqués, con visiones de mar y cielo, que muchas veces contrastan con la luminosidad de las blancas casas o de las

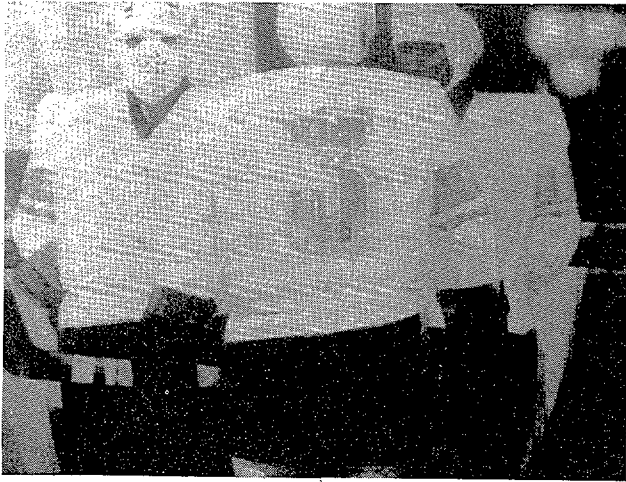

Figura 7. "Hoquei-gel" (1990) oli s/tela.

més diversos autors. Els ulls de l'espectador, s'extasien enfront dels rostres enigmàtics de les protagonistes de la "Bohème", d'"Otello", del "Faust", del "Tannhäuser", de la "Tosca" o de "Carmen". En aquests últims anys, segueixen sent freqüents les representacions urbanes de gratacels de grans ciutats, paisatges amb meravelloses arbredes i panoràmiques rurals amb perspectives extenses i profundes que arriben a l'horitzó. És característic trobar en moltes de les obres més actuals de Carbonell, uns difuminats coloms blancs i un gran nombre de grafismes, numèrics i literals, que queden perfectament integrats dins del conjunt pictòric. Últimament ha presentat exposicions a Madrid, Zug, Zurich, Ginebra i Viena.

Pot sorprendre que aquest artista, músic i poeta, hagi realitzat obres de temàtica esportiva d'indubtable vàlua; molt més, si ell mateix admet que no té aficions esportives. Probablement Carbonell pinta i dibuixa esport, perquè l'esport és un fet present en la nostra societat i l'artista es veu obligat a copsar-

Figura 8. "Veles-243" (1984) oli s/tela. Col. Georges Ramelet, Lausanne.

velas de las barcas.

Hacia finales de los años setenta, en la obra de Xavier Carbonell adquiere protagonismo la mujer. Estas mujeres según Enric S. Soldevila son "de una sorprendente feminidad realzada por sus vestidos, por bellos estampados y blondas, sombreros, sombrillas, por chalets y abanicos...", que se mueven "entre decorados, más que vistos insinuados...". Esta etapa, pensamos tiene su culminación en las exposiciones que bajo el título "Ópera i Concepto", celebra primero en Olot en la primavera de 1988 y después en Barcelona, durante el invierno de 1989. En estas extraordinarias muestras, Carbonell que, desde siempre trabaja con un fondo musical operístico, quiere compaginar su máxima afición, la música, con su profesionalidad artística. De esta unión, nace una colección que evoca las más conocidas heroínas de un conjunto de óperas, de

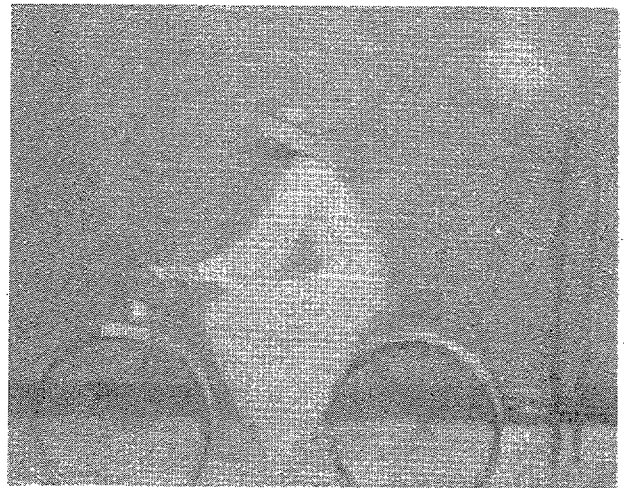

Figura 9. "Somni" (1989) oli s/tela.

los más diversos autores. Los ojos del espectador, se extasian frente a los rostros enigmáticos de las protagonistas de la "Bohème", de "Otello", de "Fausto", de "Tannhäuser", de "Tosca" o de "Carmen". En estos últimos años, siguen siendo frecuentes las representaciones urbanas de rascacielos de grandes ciudades, paisajes con maravillosas arboledas y panorámicas rurales con perspectivas extensas y profundas que llegan hasta el horizonte. Es característico encontrar en muchas de las obras más actuales de Carbonell, unas difuminadas palomas blancas y un gran número de grafismos, numéricos y literales, que quedan perfectamente integrados en el conjunto pictórico. Últimamente ha presentado exposiciones en Madrid, Zug, Zurich, Ginebra y Viena.

Puede sorprender que este artista, músico y poeta, haya realizado obras de temàtica deportiva de indubtable valor, mucho más, si él mismo admite que no posee aficiones deportivas. Probablemente

lo i a representar-lo. Aquest aspecte de la seva obra, de cap manera pot considerar-se oportunista, perquè en Xavier Carbonell conrea la producció esportiva des dels anys setanta, participant en diferents "Bienales Internacionales del Deporte en las Bellas Artes" i en dues edicions de "Artesport" de Bilbao, on obtingué medalla de finalista l'any 1974. L'any 1973, amb un oli dedicat al Rugby guanyà a Olot el premi de l'aleshores "Delegación Nacional de Deportes". Són obres d'extraordinària força, en les quals l'esportista està representat en el moment culminant de l'acció esportiva. Dibuixos com "Ciclisme", "Hoquei", "Cursa" o "Rugby-4" i l'oli "Sprinter", esmentat al principi, són exemples d'aquest esport enèrgic i vigorós.

A més, en el conjunt de l'obra d'en Xavier Carbonell, es troben de forma reiterada unes delicioses i delicades representacions de dones ciclistes, a vegades suaument difuminades, elegantment vestides, que sense protagonisme estan íntimament introduïdes en el paisatge. És una visió poètica de l'esport, que també es reflecteix en algunes teles, en les quals es representa un conjunt d'aïroses veles.

Xavier Carbonell és un home ferm, seré, de mirada penetrant i observadora, d'agradable conversa, encara que parla poc i tímida, com si no volgués un protagonisme, que sens dubte té. El seu estudi actual és tant extraordinari com la seva obra. Figureu-vos un amplíssim espai blanc, d'una lluminositat esclatant, d'una netedat immaculada, en les parets del qual hi figuren, perfectament ordenats, instruments musicals de corda a un costat i de vent a l'altre, mentre un completíssim muntatge d'estereofonia i una llibreria curulla de llibres d'art completen l'estança; des de l'extensa balconada, pot contemplar-se una magnífica panoràmica de la ciutat, centrada en el passeig del Firal, destacant-se al fons l'església parroquial de Sant Esteve. Pensem queda clar que en Xavier Carbonell és un cabdal olotí, però com assenyalavem al començament, és un **olotí singular**.

Figura 10. "Veles i bicicleta" (1990) oli s/tela.

Carbonell pinta y dibuja deporte, porque el deporte es un hecho presente en nuestra sociedad y el artista se ve obligado a captarlo y representarlo. Este aspecto de su obra, en modo alguno puede considerarse oportunista, ya que Xavier Carbonell cultiva la producción deportiva desde los años setenta, participando en las diferentes "Bienales Internacionales del Deporte en las Bellas Artes" y en dos ediciones de "Artesport" de Bilbao, donde obtuvo medalla de finalista en 1974. En 1973, con un óleo dedicado al Rugby ganó en Olot el premio de la entonces "Delegación Nacional de Deportes". Son obras de extraordinaria fuerza, en las cuales el deportista está representado en el momento culminante de la acción deportiva. Dibujos como "Ciclismo", "Hoquey", "Carrera" o "Rugby-4" y el óleo "Sprinter" citado al principio, son ejemplos de este deporte enérgico y vigoroso.

Además, en el conjunto de la obra de Xavier Carbonell, se encuentran de forma reiterada unas deliciosas y delicadas representaciones de mujeres ciclistas, a veces suavemente difuminadas, elegantemente vestidas, que sin protagonismo están íntimamente introducidas en el paisaje. Es una visión poética del deporte que también se refleja en algunas telas en las que se representa un conjunto de aïrosas veles.

Xavier Carbonell es un hombre recio, sereno, de mirada penetrante y observadora, de agradable conversación, aunque habla poco y tímida, como si no quisiera un protagonismo que sin duda posee. Su estudio actual es tan extraordinario como su obra. Imaginaos un amplísimo espacio blanco, de una luminosidad explosiva, de una limpieza immaculada, en las paredes del cual figuran, perfectamente ordenados, instrumentos musicales de cuerda en un lado y de viento en el otro, mientras un completísimo montaje de estereofonia y una librería colmada de libros de arte completan la estancia; desde la extensa balconada puede contemplarse una magnífica panoràmica de la ciudad, centrada en el paseo del "Firal", destacándose al fondo la iglesia parroquial de Sant Esteve. Pensemos queda claro que Xavier Carbonell es un perfecto olotino, pero como señalábamos al principio es un **olotino singular**.